

Szabó-Thalmeiner Noémi

A romániai magyar tanítóképzés megújításának lehetőségei a minőség jegyében

Amikor az oktatás minőségi javításáról beszélünk, nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a hatékonyság egyik záloga a megfelelően képzett pedagógus. A további-akban a jelenlegi óvo- és tanítóképzés helyzetképét fogjuk megvizsgálni, figyelembe véve azokat a lehetőségeket, melyek révén a képzés minősége pozitív irányba elmozdítható. A tanulmány a pedagógusképzés két nagy területét fogja át, bemutatja az alapképzés sajátosságait, majd a pedagógus-továbbképzés jellegzetességeit vizsgálja.

A tanító- és óvóképzés sajátosságai

Intézményi feltételek:

Az 1990-es évtől kezdődően a romániai oktatásban a tanítóképzés az állandó próbálkozások színterévé vált. Nagy léptékű változások következtek be, melyek nem csak a tartalmat érintették, hanem a tanítóképzést biztosító intézményformát, a szervezeti kereteket is.

1990 előtt a tanítóképzés kizárólag *pedagógiai líceumban* zajlott 4 éves időtartamban. Ezt reformálta meg az az intézkedés, amelynek értelmében az 1988-ban felvételizett diákoktól kezdődően a tanítóképzősök már 5 éves időtartamú képzésben részesültek. Jó lépés volt ez a döntéshozó szervek részéről, hiszen a megnövelt képzési idő több lehetőséget adott az amúgy is zsúfolt tananyag elsajátítására és 18 évről 19-re emelte a pályakezdők életkorát.

Az 1990-es politikai változások eredményeképp – átmeneti jelleggel – megjelennek a *posztliceális tanítóképzők*, melyek 2-3 éves időtartamúak és közép-felsőfokon biztosítják a képzést (hallgatóik érettségivel már rendelkeznek). A poszt-liceális tanítóképzők lehetőséget adtak arra, hogy azok is megszerezhessék a tanítói oklevelet, akik valamilyen oknál fogva nem végezheték el a pedagógiai líceumot. Társadalmi érdekeket is kielégített ez a képzési forma, ugyanis az 1990 előtti politika eredményeképpen kevés volt a szakképzett magyar tanító az országban.

1990-től megnő a *pedagógiai líceumok* száma, több városban beindítják az óvo- és tanítóképzést. Változások a szakirányokban figyelhetők meg: 1990-ben külön tanító szakképesítést és óvodapedagógusi szakképesítést nyújtó osztályokat indítanak, majd ezt megváltoztatják: a pedagógiai líceumi osztályok kettős képesítést fognak biztosítani a diákoknak.

Az öt éves líceumi képzést a három éves főiskolai képzés váltja fel, melynek megvalósítását a 84/1995-ös Tanügyi Törvény teszi lehetővé.

IX. fejezet, 64. szakasz

„(1) A pedagógiai jellegű kollégiumok biztosítják az óvodában és elemi iskolában tanító pedagógusok képzését; a hallgatók a gimnáziumi¹ oktatásra feljogosító szakképzettséget is nyernek a következő szakok egyikéből: idegen nyelv, rajz, zene vagy testnevelés.

(2) A pedagógiai jellegű kollégiumok képzési ideje 2 év a pedagógiai líceum, illetve 3 év a más profilú líceum végzettjei számára.

(3) A pedagógiai kollégiumokban párhuzamos csoportok működnek, eltérő tantervvel, a beiskolázási időtartam függvényében.”

A magyar nyelvű főiskolai szintű tanítóképzés eleinte Marosvásárhelyen majd Nagyváradon indult be.² 1999-ben a kolozsvári BBTE³ keretén belül, a Pszichológia és Neveléstudományok Karon is beindítják a főiskolai szintű tanítóképzést, melynek a kolozsvári mellett Kézdivásárhelyen, Nagyenyeden, Szatmárnémetiben, Székelyudvarhelyen, majd a 2000/2001-es tanévtől Marosvásárhelyen működik kirendelt tagozata⁴.

¹ Romániában a gimnázium az V–VIII. osztályt foglalja magába.

² Marosvásárhelyen a Nagykorösi Tanítóképző Főiskola kihelyezett tagozata működik, míg Nagyváradon a Sulyok István Református Főiskola ad otthont a tanítóképzésnek, mely utólag átalakul Partiumi Magyar Egyetemmé.

³ BBTE – Babeş–Bolyai Tudományegyetem

⁴ A továbbiakban a főiskolai tanítóképzést a BBTE-n folyó képzésre szűkíttem, mivel ezt ismerem behatóbban.

Az 1999/2000-es tanévtől a pedagógiai líceumok már nem hirdetnek felvételit óvó-tanítóképző szakra, hanem profilt váltanak. Három, a Nevelésügyi Minisztérium által felkínált szakosítás közül választhatnak: könyvtáros–dokumentarista, szabadidő-szervező és iskola-pedagógus képesítést⁵ nyújtó szak⁶.

A tanítóképző kollégiumok hármas képesítést biztosítanak: az elemi iskolák és az óvodák részére képezik a pedagógusokat, illetve a kijelölt szakokon (idegen nyelv, zene, rajz, testnevelés) tanárokat képeznek az alsóközépfokú oktatás számára.

Líceumi vagy főiskolai szintű óvó- és tanítóképzés?

A líceumi képzés főiskolai szintre emelését egyesek helyeselték, mások elleneztek. Vizsgáljuk meg, milyen mértékben érintette ez a változás a tanítóképzés minőségét.

A főiskolai szintű képzés mellett szóló érv az európai elvárásoknak való megfelelés igénye: Európa-szerte főiskolai, illetve egyetemi szintű képzésben részesülnek az óvónők, tanítók (kivételet képez egy-két ország).

A társadalmi változások következtében, az iskolázottsági idő kitolódásával társadalmi követelménnyé vált a felsőfokú képzés, a munkahelyek betöltésénél meghatározó szempont lehet, hogy a jelentkező rendelkezik-e felsőfokú végzettséggel.

Ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy a főiskolai szintű tanítóképzés hazánkban még gyermekcipőben jár, ami egyaránt jelenthet előnyt, de hátrányt is: ki kell alakítani azokat a kereteket, amelyek a leghatékonyabbak a képzés során. Hátrányként értelmezhetjük ezt a jelenséget, mivel nincsenek meg a „bejártott” eljárások, melyeket automatikusan alkalmazni lehet a képzés során, ugyanakkor ez óriási előny is, mivel lehetőséget teremt új, hatékony módszerek kipróbálására, melyek a képzés minőségének javítását eredményezhetik. A minőség nevében gondolkodva, az új módszerek kipróbálása mellett fontos megőrizni és a főiskolai képzéshez idomítani a líceumi képzés során nyert pozitív tapasztalatokat.

A főiskolai és líceumi szintű képzés párhuzamos működése akaratlanul is a két képzési forma összehasonlítását vonta maga után. A két képzési forma összehasonlítása során a következőket állapítottuk meg:

- A líceumi képzéshez képest a főiskolai képzés kevésbé zsúfoltnak tekinthető, ha arra gondolunk, hogy a líceumi képzés során a tantárgy-pedagógiai ismeretek, a pedagógiai gyakorlat mellett a diákoknak el kell sajátítaniuk a líceumi oktatás számára előírt általános műveltséget nyújtó tartalmakat is. Ez a felkészítés komoly energia-befektetést igényel a 14–19 éves diákoktól.
- Elgondolkodtató a tény, hogy a hároméves főiskolai képzés alatt a hallgatót fel kell készítenünk az óvodapedagógusi, tanítói és tanári pályára, biztosítanunk kell számára az elméleti ismereteket, a tanításhoz szükséges készségeket, képességeket, jártasságokat, ki kell alakítanunk benne a szakmája iránt érzett hivatástudatot, a felelősségérzetet. Lehetséges ez?
- A pedagógiai gyakorlat a következő sarkalatos pontja a képzésnek, hiszen megfelelő gyakorlati felkészítés hiányában nem képzelhető el hatékony felkészítés a pedagógusi pályára. A líceumi és főiskolai képzés más-más időtartamot biztosít a gyakorlati képzés számára. Mivel a képzés időtartama a főiskolán csak három év, hátrányba kerül a líceumi képzéssel szemben, mivel a pedagógiai készségek, képességek alakulására, fejlesztésére két évvel kevesebb időt biztosít (l. 1 sz. táblázat).

A pedagógiai gyakorlat tanterve

Tanítóképző Főiskola				Évf.	Tanítóképző Líceum			
I. félév		II. félév			I. félév		II. félév	
1 hét	Isk. – Mf.	3óra/hét	Ovi – Mf.	I.	2 óra/hét	Ovi – Mf.	2 óra/hét	Ovi – Mf.
3 óra/hét 1 hét	Ovi – T Isk. – Mf.	4 óra/hét	Isk. - T	II.	2 óra/hét 1 hét	Isk. – Mf.	2 óra/hét 1 hét	Isk. – Mf.
4 óra/hét 1 hét	Isk. – T Ang.– Mf.	4 óra/hét 2 hét	Ang. – T Isk. - T	III.	4 óra/hét 1 hét	Ovi - T	4 óra/hét 1 hét	Ovi - T
				IV.	5 óra/hét 1 hét	Isk. - T	5 óra/hét 2 hét	Isk. - T
				V.	5 óra/hét 1 hét	Ovi - T	5 óra/hét 2 hét	Isk. - T

1. sz. táblázat

⁵ A 3207/03. 02. 1999. számú miniszteri rendelet alapján

⁶ Egységes tanterv alapján működik mind a három szak, a szakképzést a választott tantárgyak bevezetése révén próbálják megvalósítani.

Ovi = óvoda
 Mf. = megfigyelési gyakorlat
 Isk. = iskola
 T. = tanítási gyakorlat
 Ang. = Angol nyelvű pedagógiai gyakorlat

- A tartalom vizsgálatakor azt is észrevehetjük, hogy a főiskolai képzés több pedagógiai-pszichológiai jellegű tantárgy bevezetését teszi lehetővé az oktatásba. (pl. értékelésemélet, drámapedagógia stb.)

Egy a 2001/2002-es tanévben lezajlott kutatás során arra próbáltunk meg választ találni, hogy miként vélekednek a jelenlegi óvó-, tanítóképzésben résztvevő személyek (tanítóképzős XIII. osztályos diákok, III. éves főiskolások, tanítóképzésben résztvevő tanárok, 1-2 éve tanító óvónők, tanítók) a képzés minőségéről, miben látják a képzés minőségének javítását.

A kutatás eredményei azt mutatták, hogy a tanítóképző líceumot végzett diákok 59%-a az ötéves tanítóképző líceumot, míg a főiskolások 67%-a és a tanárok 63%-a a négyéves időtartamú főiskolai képzést tartja a legmegfelelőbbnek az óvó- és tanítóképzés számára.

1-től 5-ig terjedő skálán kellett a kutatásban résztvevő személyeknek megjelölniük, hogy a képzés elegendő gyakorlatot biztosít-e a diákoknak a pályára való felkészülésben (az 1 jelölte, hogy „egyáltalán nem készít fel”, az 5 jelölte, hogy „teljes mértékben felkészít”). Az előzőekben felvázolt táblázatot igazolja a kutatás során kapott eredmény: a tanítóképző líceumot végzett diákok elégedettebbek a gyakorlati képzéssel, mint a főiskolás hallgatók. Az eredmények hiteles értelmezéséhez hozzá kell tennünk, hogy a kutatásban részt vett főiskolás hallgatók a BBTE első tanítóképzős végzős hallgatói voltak, míg a tanítóképző líceumot végzett diákok már egy legalább tizenkét éves, esetenként több évtizedes hagyományokkal rendelkező tanítóképző diákjai. A kutatás következő fázisában megismételjük a felmérést, melynek célja ellenőrizni, hogy minőségi változást hozott-e a főiskolások tantervének igényes átdolgozása (az első évfolyam egy tantervvel, a 2003-ban III. éves hallgatók már egy új tanterv szerint tanultak).

Mi a teendő a főiskolai szintű óvó- és tanítóképzés minőségi javítása érdekében?

Az előzőekben feltárt problémák alapján tekintsük át, melyek azok a szakmai teendők, melyek megvalósítása hatékonyabbá teheti a jelenlegi óvó- és tanítóképzést. (Nyilván a megfelelő anyagi háttér biztosítása elengedhetetlen a minőségi oktatás megvalósulása érdekében, de ez a tanulmány nem tűzte ki célul ennek a vetületnek az elemzését).

- Szakemberek sokat foglalkoztak egy pályakialkalmassági vizsgálat lehetséges beiktatásával a felvételi rendszerbe. Az említett vizsgálat a pedagógiai pályára jelentkezők pedagógiai képességeit (kommunikációs-, empátikus-, probléma-megoldó- stb. képességeit) mérné fel, mely ugyanolyan fontos, mint a tárgyi ismeretek ellenőrzése⁷.
- Egy másik lehetőség a tartalom állandó jellegű megújítása, mely a tantervet, a programokat érintené. Szükségesnek látszik az új kutatási eredmények, az aktuális problémák beiktatása az átszarmaztatott tananyagba.
- Az elméleti ismeretek megújítása, állandó jellegű felülvizsgálata mellett szükséges a pedagógiai jellegű készségek, képességek, jártasságok fejlesztése. Ez az elvárás személyiségfejlesztő tréningek (ön- és társismereti-, kommunikációs-, konfliktus-kezelő képességek, stb. fejlesztését célzó tréningek), mikrotanítások (4-5 gyermeknek tartott 10-10 perces próbatanítások) bevezetését igényelné, illetve olyan alternatív, a hallgatók aktivizálását célzó módszerek beiktatását a szemináriumi tevékenységekbe, melyek fejlesztik a hallgató előadóképességét, problémaérzékenységét, kritikus gondolkodását, kreativitását. A gyakorlati tapasztalat azt igazolja, hogy a tantervbe foglalt drámapedagógiai foglalkozások nagy népszerűségnek örvendenek a hallgatók körében, fejlesztik kreativitásukat, együttműködési képességüket stb. A kísérleti jelleggel kipróbált konfliktuskezelő tréningek ugyancsak ezt az állítást igazolják: változik a hallgatók iskolai konfliktusokhoz való viszonyulása, előtérbe kerülnek az erőszakmentes konfliktuskezelő stratégiák a problematikus helyzetek megoldásánál.
- Egy következő követelmény a pedagógiai gyakorlat időtartamának a növelése – akár a képzés időtartamának 8 félévre való emelésével, akár több folyamatos pedagógiai gyakorlat bevezetésével (félévente legalább két hét folyamatos pedagógiai gyakorlat megvalósítása különböző oktatási

⁷ Jelenleg az óvó- és tanítóképző felvételi, függetlenül attól, hogy középiskolai vagy főiskolai szintű, csak a képesség-vizsgákat foglalja magába, melynek során kiszűrik a jelentkezők közül azokat, akiknek nincs zenei hallásuk, rajz- és szépiráskészségük. A főiskolán ezenkívül figyelembe veszik a líceumi évek tanulmányi eredményeit, illetve az érettségien kapott jegyet.

intézményekben – falusi, városi iskolákban, óvodákban, osztatlan osztályokban, hátrányos helyzetű gyerekek nevelésével foglalkozó oktatási intézményekben).

- A képzés által nyújtott szakképesítések átgondolása és ennek függvényében a létező tantervek átgondolása, átalakítása.

Pedagógus-továbbképzés sajátosságai

A pedagógusképzés következő állomása a pedagógusok továbbképzése, melynek szükségszerűsége ma már vitathatatlan. A képzés megvalósulásának egyik indoka a gazdasági élet gyors változása, amellyel lépést kell tartanunk, s ezzel szoros kapcsolatban áll a második megerősítő tényező, az oktatási folyamatban állandó jelleggel végbemenő változások.

Pedagógus-továbbképzésre vonatkozó törvények, rendeletek

Tanügyi Törvény 159. szakasz

„A nemzeti oktatási rendszerben a pedagógusoknak joguk van a továbbképzéshez, amely rendszerint a következőképpen valósul meg:

- módszertani és pszichopedagógiai továbbképzés az iskolán belüli tanszékeken vagy szaktársulásokban;*
- nemzetközi, nemzeti, megyei vagy iskolák közötti konferenciák, szemináriumok vagy más speciális továbbképzési formák szervezése. Ezeket tudományos szervezetekkel együttműködve is meg lehet szervezni;*
- a véglegesítő, illetve a különböző fokozatok megszerzését elősegítő szaktudományos, szakmódszertani és pszichopedagógiai továbbképző kurzusok.”*

A 36-os Sürgősségi Kormányrendelet⁸ módosít ezen a rendelkezésen, mivel a továbbképzés körét kiterjeszti az átképzésre is, melynek elvégzésével jogot lehet formálni más tantárgyak tanítására (ez növeli az elhelyezkedési lehetőségeket).

A továbbképzés formái megegyeznek a *Tanügyi Személyzet Alapszabályzatának* 32. szakaszába foglaltakkal⁹. Ezek a következők:

- szakmódszertani és pszichopedagógiai továbbképzés;
- szaktudományos és pedagógiai témájú tudományos értekezletek;
- időszakos szakismereti továbbképzés a pedagógiai tudományok területén;
- távoktatás vagy levelező forma;
- felsőoktatási intézmények által szervezett levelező tagozatú oktatás konzultációs lehetőségekkel;
- tudományos egyesületek és más szakmai szervezetek által szervezett kurzusok;
- véglegesítő- illetve fokozati vizsgára előkészítő továbbképzési kurzusok;
- vezetőképző tanfolyamok;
- belföldön és külföldön megvalósuló tanulmányok biztosítása ösztöndíj odaítélésével;
- egyetem utáni képzési lehetőségek;
- doktori képzés.

A pedagógusnak nemcsak joga, de kötelessége is ötévente legalább egyszer részt venni szakmai továbbképzésen. Továbbképzésnek számít az is, ha a pedagógus ez alatt az idő alatt véglegesítő vizsgát tesz, vagy megszerez egy tanári fokozatot.

160. szakasz

„Az egyetem előtti oktatásban dolgozó pedagógusok továbbképzését a Nevelésügyi Minisztérium hangolja egybe és vállalja finanszírozásukat, megszervezésük pedig a következő helyszíneken valósul meg:

- ...*
- ...*
- a tanítóképző kollégiumokban és líceumokban, az óvodában és elemi iskolában tanító pedagógusok számára, ahol a szaktudományos, módszertani és pszichopedagógiai képzést szervezik meg.*

⁸ Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.36/1997 pentru modificarea și completarea Legii învățământului nr.84/1995. In *Monitorul Oficial al României Nr.370/3* august 1999 – Románia Hivatalos Közlönye, 370/3-as sz. 1999. augusztus, p. 21.

⁹ L. Lege privind Statutul personalului didactic, Titlul II., capitolul 3 – Perfecționarea personalului didactic și auxiliar. In *Monitorul Oficial al României Nr. 158*, p.7.

A 36-os Sürgősségi Kormányrendelet kibővíti e szakasz rendelkezéseit: a Minisztérium hatáskörét kiterjeszti a továbbképzés céljainak megfogalmazására, a kurzusok értékelésére, akkreditálására. A Minisztérium finanszírozza a fentebb említett helyszíneken megvalósuló továbbképzést, ugyanakkor a rendelet kibővíti a továbbképzésben résztvevő intézmények körét: a Pedagógusok Háza¹⁰, a különböző oktatási intézményekben működő Továbbképzési Központok is szervezhetnek kurzusokat.

161. szakasz

„A pedagógus-továbbképző kurzusokat vizsga zárja, az értékelés minősítések formáját ölti.” – rendelkezik a 84/1995-ös törvény, de a 36/1997-es rendelet további pontosításokat ad:

„(1) A pedagógus-továbbképző programokat vizsga vagy egyéb speciális értékelési forma zárja, a törvénynek megfelelően.

(2) Az akkreditált felsőoktatási intézmények egyetemi vagy posztgraduális szakmai átképző programokat szervezhetnek, melyek időtartama legalább másfél év. A programokat a Nemzeti Nevelésügyi Minisztériumnak kell jóváhagynia, és vizsgával kell végződniük. A vizsgán szerzett átmenő jegy alapján oklevelet állítanak ki, mely feljogosít a tanulmányoknak megfelelő munkahely betöltésére. Az oktatás a törvény által előírt formák szerint valósul meg.”

Ismerve és figyelembe véve a törvényes kereteket, vizsgáljuk meg, milyen lépéseket tehetünk a pedagógus-továbbképzésben a minőségi megújulás érdekében.

Mi a teendő a pedagógus-továbbképzés minőségi javítása érdekében?

A pedagógus-továbbképzés – amint az előzőekben felvázolt törvényekből és rendeletekből kitűnik – az oktatás minőségének javítását hivatott szolgálni. A véglegesítő, II. és I. didaktikai fokozatok megszerzése egyúttal „karrierlehetőséget” biztosít a pedagógusok számára.

Ahhoz, hogy valóban a minőség jegyében vizsgálhassuk a pedagógusok szakmai előmenetelét, megfelelő elvárásrendszerrel kell kidolgoznunk, melynek függvényében meghatározzuk a vizsgára való felkészítés tartalmát.

A véglegesítő vizsgák tételjavaslatait elemezve azt tapasztalhatjuk, hogy a tételek nagy része megegyezik az érettségi vizsgán követelt tananyaggal. Felmerül a kérdés, hogy miután sikeres érettségi vizsgát tett egy későbbi óvónő vagy tanító, szükséges-e évek múltán ugyanabból az ismeretanyagból levizsgáznia. Vajon az ezen a vizsgán elért eredmény valóban azt tükrözi, hogy óvónőként vagy tanítóként mennyit fejlődött a pár év alatt? Úgy gondolom, hogy ezeket a tartalmakat újra kellene gondolni, s csak azokra az ismeretekre, készségekre koncentrálni, melyek valóban a szakmai előmenetel milyenségét tükrözik, illetve elősegítik a pedagógus további munkáját az óvodában, illetve az osztályteremben (például: tantárgy-pedagógiai ismeretek, gyermekirodalom, aritmetikai ismeretek stb.)

A véglegesítőre, a II. és I. didaktikai fokozatok megszerzésére irányuló felkészítők mellett a pedagógusoknak ötévente folyamatos továbbképzésen kell részt venniük, melyek megszervezését felvállalhatják a Tanítóképző Főiskolák is. Ahhoz, hogy ne csak kötelező jellege miatt és ezáltal minimális érdeklődést tanúsítva vegyenek részt a pedagógusok ezeken a tanfolyamokon, érdekeltté kell tennünk őket. Hogyan lehetséges ez?

1. Alternatív továbbképzési programokat felkínálni a pedagógusoknak, hogy mindenki találja meg az érdeklődési körének leginkább megfelelő tanfolyamot.
2. Növelné a továbbképzési programok hatékonyságát, ha ezek szakképesítést nyújtanának bizonyos területeken (pl. fejlesztő pedagógus, tantervfejlesztő, pedagógiai értékelési szakember stb.). A szakosodás biztosítása nemcsak a pedagógusok elhelyezkedési lehetőségeit növelné, hanem színesebbé és hatékonyabbá tenné oktatási rendszerünket, növelné azoknak a szolgáltatásoknak a számát, amelyeket egy-egy oktatási intézmény nyújthatna a közösség számára.
3. A továbbképző tanfolyamok tartalmának felelősségteljes kidolgozása mellett szólnunk kell az átszarmaztatás során alkalmazott módszerekről, szervezési formákról. Bár a felnőttoktatásban az előadás módszere honosodott meg, a hatékonyság érdekében nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a hallgatók aktivizálására, az interaktív módszerek alkalmazására.
4. Nem hanyagolhatjuk el a továbbképzést vezető pedagógus személyiségét sem, hiszen a pedagógus szemléletmódja, munkastílusa, viszonyulása az oktató-nevelő munkához, illetve tanítványaihoz átszarmaztatódik a hallgatókra, a képzésben részt vevő pedagógusokra is.

¹⁰ A Pedagógusok Háza minden megyében működik a tanfelügyelőségnek alárendelve. Továbbképzéseket szervez, melyek lebonyolítására szakképzett, a Minisztérium által akkreditált képzőket biztosít, akik együttműködnek a továbbképzésért felelős felsőoktatási szervekkel. Könyvtárhasználatot biztosít az érdeklődő pedagógusok számára, illetve az oktatásüggyel kapcsolatos felmérések elvégzéséért és kiértékeléséért felelős. Tehát tudományos, módszertani és kulturális tevékenységet fejt ki.

A fenti tanulmány nem törekedett a teljességre, célja a gondolatébresztés, a továbbgondolás. A folytonos törekvés a minőség javítására, a minőség javítása érdekében szövődött viták, érvelések, majd ezek eredményeinek gyakorlatba ültetése pozitív hatást gyakorolhatnak a pedagógusképzés megújítására s ezzel egyidőben az oktatás minőségének a javulására. Ezért fontos állandóan foglalkozni vele, hiszen fejlődés csak így érhető el.

Felhasznált irodalom

3207/03. 02. 1999. sz. miniszteri rendelet

407/1945-ös számú törvény

4757/12. 10. 1998. sz. miniszteri rendelet

84/1995-ös Tanügyi Törvény. In *Románia Hivatalos Közlönye* 167. szám

Falus Iván: *A pedagógusképzés modelljei az Európai Közösség országában*. Kézirat.

Fischer Fülöp Ildikó: *A romániai kisebbségek nyelvén folyó oktatás jogi kerete*. Kolozsvár, 1999. november, kézirat.

Fischer Fülöp Ildikó: *Romániai magyarok a felsőoktatásban (1990–1999)*, Kolozsvár, 1999. január, kézirat.

Korunk. 1998/9.

Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/1997 pentru modificarea și completarea Legii învățământului nr. 84/1995. In *Monitorul Oficial al României*, Nr.370/3 august 1999 – 36/1997-es Sürgősségi Kormányrendelet. In *Románia Hivatalos Közlönye*, 370/1999. augusztus 3.

Lege privind Statutul personalului didactic. In *Monitorul Oficial al României*, Nr.158 – A Tanügyi Személyzet Alapszabályzata. In *Románia Hivatalos Közlönye*. 158. sz.